

Examen VSBO TKL

2024

tijdvak 1
maandag 20 mei
07.30 - 10.00 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 40 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 43 punten te behalen.

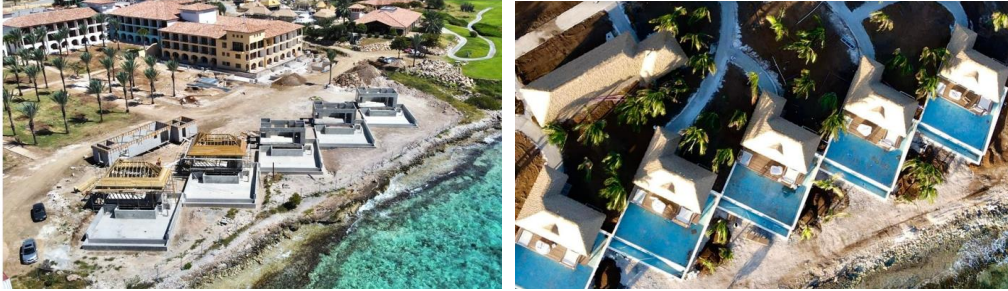
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Sandals Royal Curaçao

Sandals Royal Curaçao heeft in 2022 zijn eerste gasten ontvangen. Een exclusief hotel dat voor veel werkgelegenheid zorgt op Curaçao.

- 1p 1 Veel mensen kregen werk bij Sandals Royal Curaçao.
→ Noteer de definitie van werk.

.....

.....

- 1p 2 De werknemers die voor Sandals Royal Curaçao werken, worden betaald voor hun arbeid.
→ Noteer een andere mogelijke reden voor een persoon om te werken.

.....

.....

Bekijk onderstaande afbeeldingen.

- 3p **3** De beroepen op de onderstaande foto's zijn allemaal belangrijk voor Sandals Royal Curaçao.
→ Schrijf onder elke afbeelding tot welke beroepssector die hoort.

..... sector

..... sector

..... sector

..... sector

- 1p **4** De viskok die bij Sandals werkt, krijgt elke maand een bonus op zijn salaris.
→ Noteer een mogelijke reden dat de viskok een hoger salaris heeft dan de andere koks?

.....

.....

Medezeggenschap

Gidelmar wil op zijn werk meer inbreng hebben in de beslissingen die worden genomen. In zijn CAO staat dat hij met ideeën mag komen en invloed kan hebben op de beslissingen die in het bedrijf worden genomen.

- 1p **5** Gidelmar wil meebeslissen in het bedrijf.
→ Wat voor leiderschapsstijl verwacht Gidelmar van zijn leidinggevende?

.....

- 1p **6** Noteer een punt waarom het belangrijk is dat er een goede relatie is tussen een leidinggevende en zijn medewerkers.

.....

.....

- 1p **7** Tussen welke twee partijen wordt een CAO afgesloten?

.....

.....

Een nieuwe CAO voor de werknemers van taxi 24/7

Carwash Cleaning Service bestaat 4 jaar en is bezig met een nieuwe CAO. Het bedrijf is van plan om een wasstraat te installeren waardoor er minder autowassers nodig zullen zijn.

- 1p 8 Welke organisatie zal namens de werknemers bemiddelen tijdens de CAO-gesprekken?

.....

- 1p 9 Door een wasstraat te installeren zullen er minder autowassers nodig zijn. Het installeren van een wasstraat is een voorbeeld van
- A digitaliseren.
 - B informatiseren.
 - C mechaniseren.

- 1p 10 Twee medewerkers van Carwash Cleaning Service zijn drop-outs. Deze personen komen dus, op het moment dat ze hun baan verliezen, niet gemakkelijk aan een nieuwe baan.
→ Noteer een andere groep die ook moeilijk aan een nieuwe baan kan komen.

.....

- 1p 11 Welke soort werkloosheid zal er door het ontslag van deze werknemers ontstaan?
- A frictiewerkloosheid
 - B seizoenswerkloosheid
 - C verborgen werkloosheid

Toerisme..... hoe verder?

Ook al is er minder gevaar voor Covid besmetting, raden wij u toch aan gedurende de gehele reis uw mondkapje op te houden.

Augustus 2022

In 2020 was het aantal toeristen veel minder dan in 2019 door de Covid pandemie.
De daling van het aantal toeristen had grote invloed op onze economie.
De overheid speelde een belangrijke rol in de wederopbouw van de economie waaronder ook het toerisme.

- 1p 12 Strandtoeristen, ecotoeristen en cruisetouristen bezoeken normaliter
- A aantrekkingsgebieden die pullfactoren hebben
 - B aantrekkingsgebieden die pushfactoren hebben
 - C afstotingsgebieden die pullfactoren hebben
 - D afstotingsgebieden die pushfactoren hebben
- 1p 13 Noteer een economisch gevolg voor ons eiland tijdens de pandemie, toen er bijna geen toeristen naar onze eilanden kwamen.

.....

.....

- 1p **14** Welke van onderstaande punten kan het toerisme positief beïnvloeden?
- A minder overnachtingen per toerist
 - B uitbreiding van het aantal hotelkamers
 - C vermindering van het aantal vliegtuigen die mogen landen

- 1p **15** Werken in de horeca biedt toekomst, omdat je in de horeca
- A automatisch lid wordt van een vakbond.
 - B cursussen kan volgen om op te klimmen.
 - C een minimumloon verdient.
 - D niet veel diploma's nodig hebt.

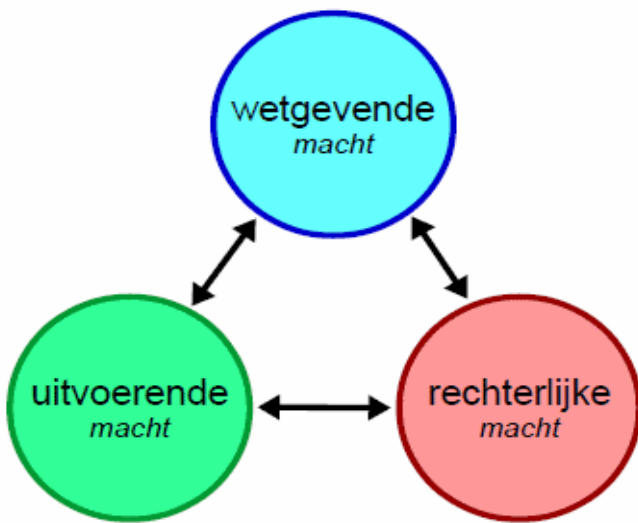
In de horeca is er wereldwijd een grote vraag naar personeel. De sector doet van alles om mensen aan te trekken in deze sector.

- 1p **16** Noteer een manier die iemand kan gebruiken om een baan te krijgen.

.....

.....

De drie machten

Curaçao is een parlementaire democratie. In een democratie moeten de 3 organen parlement, regering en rechterlijke macht gescheiden blijven. Het parlement maakt wetten om samen met de regering het land te besturen.

- 1p 17 Hoe wordt deze scheiding van de machten genoemd?
-
- 1p 18 Bij welke bestuursvorm heeft één persoon alle 3 machten in het land in handen?
-
- 1p 19 Een van de taken van het parlement is om wetten te maken. Welke andere taak heeft het parlement?
- A De gemaakte wetten uitvoeren.
 - B De regering controleren.
 - C Het land in het buitenland representeren.
- 1p 20 Het parlement heeft het recht om de wetsvoorstellen van de regering te wijzigen. Hoe wordt dit recht genoemd?
- A budgetrecht
 - B vragenrecht
 - C recht om moties in te dienen
 - D recht van amendement

Veilig werken

- 1p **21** Werknemers hebben recht op
- A** een 8-urige werkdag.
 - B** een 48-urige werkweek.
 - C** extra vrije dagen
 - D** veiligheid.
- 1p **22** De arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) heeft als doel ervoor te zorgen dat de werknemer
- A** een CAO ondertekent en lid is van een vakbond.
 - B** in een gezonde en veilige omgeving werkt.
 - C** medische voorzieningen en vakantieregelingen heeft.
- 1p **23** Op onze eilanden zijn veel werknemers aangesloten bij een vakbond. Deze werknemers hebben gebruikgemaakt van hun
- A** recht op persoonlijke vrijheid
 - B** recht van persvrijheid
 - C** recht van vereniging en vergadering

Massamedia en hun functie

1 juni is het begin van het jaarlijkse orkaanseizoen. Met behulp van de media wordt informatie hierover gedeeld met veel mensen.
De media vinden dat de overheid zelf ook informatie moet geven aan de bevolking over de gevaren van orkanen.

- 1p 24 Welke functies hebben bovengenoemde massamedia voor wat betreft orkanen in het orkaanseizoen?
- A een amusements - en opiniërende functie
 - B een educatieve- en informatieve functie
 - C een informatieve - en amusementsfunctie
- 1p 25 Wanneer de media de politici laten weten dat ze het niet eens zijn met hun manier van handelen, noemen wij dat de van de media.
Welk woord hoort op de stippellijn te staan?
- A functie van cultuuroverdracht
 - B gedragscode
 - C overdracht van waarden en normen
 - D waakhondfunctie

Fox news en Trump

Bestorming van het regeringsgebouw op 6 januari 2021

Tijdens de verkiezingscampagne in 2016 kreeg Trump bij de talkshows van Fox News als presidentskandidaat de ruimte om te zeggen wat hij maar wilde.

Nadat Trump geen president meer was van de Verenigde Staten raakte Fox News in financiële problemen.

- 1p 26 Waarom hadden de andere media kritiek op Fox News?
Omdat bij Fox News
- A geen gebruik werd gemaakt van de persvrijheid.
 - B alleen maar gecensureerde informatie werd uitgezonden.
 - C de waakhondfunctie van de media niet werd uitgevoerd.
- 1p 27 Nadat Trump geen president meer was van de Verenigde Staten raakte Fox News in financiële problemen. Dit kwam door een daling in de kijkcijfers van Fox News.
- Waarom zijn kijkcijfers belangrijk voor commerciële zenders als Fox News?

.....

.....

De krant

Kranten krijgen vaak te veel informatie binnen die niet altijd wordt gepubliceerd. Dit komt, omdat het nieuws dat gepubliceerd wordt, eerst wordt geselecteerd.

Mijn verjaardag wordt niet gepubliceerd in de krant, maar de verjaardag van iemand die 120 jaar oud wordt weer wél.

- 1p 28 Welk selectieproces wordt gebruikt om te bepalen dat mijn verjaardag geen nieuws is, maar die van iemand van 120 jaar wel?

.....
.....

- 1p 29 Waardoor is de verkoop van de papieren krant achteruitgegaan?
- A De krant zorgt voor veel papierafval wat niet milieuvriendelijk is.
 - B Door de hoge verkoopprijs van de papieren krant.
 - C Door de sterke concurrentie van de online-kranten.

Door technologische ontwikkelingen is er in onze samenleving veel veranderd. Ook kranten hebben met deze veranderingen te maken. Papieren kranten ondervinden gevolgen van technologische ontwikkelingen.

- 1p 30 Noteer een gevolg van technologische ontwikkelingen voor de inhoud van de papieren krant.

.....

Het parlement

Hierboven staat een foto van het parlement van Curaçao. De leden zijn tijdens een verkiezing gekozen om het volk te vertegenwoordigen. Dat is democratie. Het parlement kent een coalitie en een oppositie. Eén van de taken van het parlement is het goedkeuren of afkeuren van wetsvoorstellen.

- 1p 31 Noteer een kenmerk van de democratie.

.....

.....

- 2p 32 Leden van de oppositie vinden dat zij weinig invloed hebben op bepaalde wetsvoorstellen.

→ Omcirkel in de onderstaande zin de juiste vetgedrukte woorden.

De oppositie vormt een **minderheid / meerderheid** in het parlement en kan bij stemming op wetsvoorstellen geen **minderheid / meerderheid** behalen.

- 1p 33 In de krant is een kritisch artikel verschenen over een wetsvoorstel. De journalist heeft gebruikgemaakt van zijn persvrijheid. Deze persvrijheid is een
- A grondrecht.
 - B plicht.
 - C vorm van censuur.

De vijfde macht informeert

De vijfde macht wordt gevormd door de media. Deze media zijn tijdens persconferenties van de regering aanwezig om zo de informatie met de bevolking te kunnen delen. Verschillende onderwerpen worden door de ministers via de media meegedeeld.

- 1p **34** Als we het hebben over machten dan denken we aan de Trias Politica. De ministers die tijdens de persconferenties het volk informeren over de manier hoe ze het land besturen maken deel uit van een macht.
→ Welke macht is dat? Omcirkel het juiste vetgedrukte woord.

wetgevende macht / uitvoerende macht

- 1p **35** De regering op onze eilanden is tot stand gekomen door het vormen van een coalitie na de verkiezing.
→ Noteer de naam van één van de politieke partijen die op dit moment deel uitmaakt van de coalitie en dus ministers heeft in de regering?
-

- 1p **36** Als individuele burger maakt Jason deel uit van een groep die wil dat de prijs van benzine blijvend verlaagd wordt naar 2 gulden. Deze groep hield een persconferentie voor de media. Deze groep is een voorbeeld van een
- A politieke partij.
 - B pressiegroep.
 - C vakbond.

Projectweek Manfred College

Dulce wil de leerlingen van haar school laten inzien dat een schone leefomgeving belangrijk is. Er staan nu op school en in de omgeving verschillende klike's.

- 1p 37 Het moet duidelijk worden dat aandacht voor klimaatverandering een plicht is waar iedereen zich aan moet houden.
Plichten zijn
- A afspraken waaraan werknemers zich kunnen houden voor een goed functioneren van de samenleving.
 - B geschreven regels die de basis vormen van de vrijheid van burgers in een samenleving.
 - C regels waaraan burgers zich moeten houden voor een goed functioneren van de samenleving.
- 1p 38 De leerlingenraad wil de bevolking bewust maken van hun leefomgeving.
→ Noteer een manier waarop de leerlingenraad dit kan doen

.....

.....

Staatkundige relatie

De staatkundige relatie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten met Nederland, is in een wet geregeld. Hierin staat dat de eilanden een gelijkwaardige positie hebben binnen het Koninkrijk en hun binnenlandse zaken zelf mogen regelen.

- 1p 39 Door een kabinetscrisis wordt de regering instabiel. Welk gevolg kan de instabiliteit van de regering voor de eilanden hebben?
- A De investeerder kan het vertrouwen in de economie verliezen.
 - B De economie kan in deze situatie extra gaan groeien.
 - C De regering neemt alle beslissingen sneller.
- 1p 40 Waarin is de staatkundige relatie tussen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten vastgelegd?

.....